

Source sheet for TGS #14 "The Meaning of Matzah"

- (1) לא תאכל עליו חמץ שבֵּעַת יָמִים תֹּאכַל עָלָיו מִצּוֹת לֶחֶם עֲנִי כִּי בַחֲפוּזוֹן יִצְאֶתָּה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לִמְעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם יִצְאֶתָּה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ : [דברים טז ג]
- (2) כִּי הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְאֶרֶץ מִצְרַיִם הוּא אֲשֶׁר יִצְאֶתָּה מִשָּׁם אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת
זֶרְעֶךָ וְהִשְׁקִיתָ בְּרִגְלֶךָ כְּגֹן הַיָּרֵק : וְהָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ ... לְמִטֵּר הַשָּׁמַיִם
תִּשְׁתֶּה מִיָּם : אֶרֶץ אֲשֶׁר יִי אֱלֹהֶיךָ דֹּרֵשׁ אֹתָהּ תִּמְיֵד עֲיִנִּי יִי אֱלֹהֶיךָ בָּהּ ... וְהִיא אִם שָׁמַעַתְּ תִּשְׁמָעוּ
אֶל מִצְוֹתַי ... וְנִתְּתִי מִטֵּר אֲרֻצְכֶם בְּעֵתוֹ יוֹרֶה וּמִלְקוֹשׁ וְאִסְפֹּת דִּגְגָּךָ ... וְאִכְלָתָּ וּשְׂבַעְתָּ : הִשְׁמָרוּ
לָכֶם פֶּן יִפְתָּה לְבַבְכֶם ... וְחָרָה אָף יִי בְּכֶם וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מִטֵּר וְהִיאֲדָמָה לֹא תִתֵּן
אֶת יְבוּלָהּ וְאֲבִדְתֶּם מִהֲרָה מֵעַל הָאֶרֶץ הַטֹּבָה וְגו' [דברים יא י-יז]
- (3) הִנֵּה טַעַם אַחֵר שֶׁאַתֶּם חַיִּיבִים לְשַׁמּוֹר מִצְוֹתַי, כִּי הָאֶרֶץ אֵינָנָה כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, רַק יֵשׁ לָהּ צוּרֵךְ
כָּל הַשָּׁנָה לְשׁוֹם הַשֶּׁם עֵינֵינוּ עָלֶיהָ (אֲבָן עֲזָרָא, דְּבָרִים יא י)
- (4) אַע"פ שֶׁהַכֹּל בִּרְשׁוֹתָיו וְנִקְלָה בְּעֵינֵי ה' יִתְבָּרֵךְ לְהַאֲבִיד יוֹשְׁבֵי אֶרֶץ מִמְצָרַיִם וּלְהוֹבִישׁ נְהֻרֹתָם
וּיֵאֻרִיהֶם, אֲבָל אֶרֶץ כְּנָעַן תֵּאֲבֹד יוֹתֵר מֵהֲרָה שֶׁלֹּא יִתֵּן בָּהּ מִטְרוֹת עֹזוֹ ; הַחֹלָה צָרִיךְ זְכוּת
וּתְפִלָּה שִׁירְפָאָהוּ הַשֶּׁם יוֹתֵר מִן הִבְרִיא שֶׁלֹּא בָּא עָלָיו הַחֹלִי (רַמְבַּ"ן שם)
- (5) וַיִּשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת כָּל כְּפָר הַיִּרְדֵּן כִּי כָּלָה מִשְׁקָהּ לִפְנֵי שַׁחַת יִי אֶת סֹדֶם וְאֶת עֲמֹרָה
כְּגֹן יִי כְאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶמְכָּה צֶעַר ... וְאֲנָשֵׁי סֹדֶם רָעִים וְחַטָּאִים לִי מְאֹד : [בְּרֵאשִׁית יג י-יג]
- (6) הִנֵּה זֶה הָיָה עֶזְרָא סֹדֶם אַחֲרֵיכֶם גָּאוֹן שְׂבַעַת לֶחֶם וְשִׁלּוֹת הַשֶּׁקֶט הָיָה לָהּ וּלְבִנוּתֶיהָ וְיָד עָנִי וְאֲבִיוֹן
לֹא הִחְזִיקָה : וְתִגְבְּהֶינָה וְתַעֲשִׂינָה תוֹעֵבָה לִפְנֵי וְאִסִּיר אֶתְהֶן כְּאֲשֶׁר רָאִיתִי : [יחזקאל טז מט-נ]
- (7) מִהֲרִי שְׁלֹשׁ סָאִים קָמַח סִלְתָּ לְוִשִׁי וְעָשִׂי עֲגוֹת [בְּרֵאשִׁית יח ו]
- (8) וַיַּעַשׂ לָהֶם מִשְׁתֶּה וּמִצּוֹת אָפָה וַיֹּאכְלוּ [שם יט ג]
- (9) בְּנִיסָן נֹולַד יִצְחָק... כִּשְׁהַמְלָאכִים בָּאִים אֲצֵל אֲבִרְהָם מֵהוּ אוֹמֵר : "לְוִשִׁי וְעָשִׂי עֲגוֹת", שֶׁהִיא
פֶּסַח (פְּסִיקְתָּא דְּרַב כְּהֵנָא ו, ה)
- (10) וַיֵּאֲצִיזוּ הַמְּלָאכִים בְּלוֹט לֵאמֹר קוּם ... וַיִּתְּמַקְהָ וַיִּחְזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבְיָד אִשְׁתּוֹ וּבְיָד שְׁתֵּי
בָנָתָיו בְּחִמְלָת יִי עָלָיו וַיִּצְאָהוּ וְגו' בְּרֵאשִׁית יט טו-טז]
- (11) וַיֹּאפּוּ אֶת הַבֶּצֶק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֲגֹת מִצּוֹת כִּי לֹא חֲמֵץ כִּי גִרְשׁוּ מִמִּצְרַיִם וְלֹא יִכְלוּ
לְהִתְמַקְהָ [שְׁמוֹת יב לט]
- (12) 'יוֹבֵא הַפְּלִיט' [בְּרֵאשִׁית יד יג]... הוּא עוֹג, וְלִמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ עוֹג? שְׁבָא וּמִצָּא אֲבִרְהָם יוֹשֵׁב
וְעוֹסֵק בְּמִצּוֹת עֲגוֹת (בְּרֵאשִׁית רַבָּה, מִב ח)
- (13) וִירֵךְ... וַיִּמָּהַר... וַיֹּאמֶר מִהֲרִי... רֵץ אֲבִרְהָם... וַיִּמָּהַר לַעֲשׂוֹת [בְּרֵאשִׁית יח ב-ז]
- (14) יוֹקָח נָא מֵעַט מִיָּם וּרְחֲצוּ רַגְלֵיכֶם וְהִשְׁעֵנוּ תַּחַת הָעֵץ : וְאִקְחָה פֶת לֶחֶם וְסַעֲדוּ לְבַבְכֶם [שם יח ד-ה]

15) וימחר אברהם האהלה אל שרה ויאמר מהרי שלוש סאים קמח סולת ... ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר... ויקח חמאה וחלב... והוא עומד עליהם תחת העץ ויאכלו [שם ו-ח]

16) על כן צוה השם להיותו צלי אש להתבשל מהרה (אבן עזרא שמות יב יא)

17) וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אותו בחפזון פסח הוא ליי [שמות יב יא]

18) איה האנשים אשר באו אליך הלילה הוציאם אלינו ונדעה אותם [בראשית יט ה]

19) איה שרה אשתך ... הנה באהל [שם יח ט]

20) וזכרת את כל הדרך אשר הולכת יי אלהיך ... למען ענתך ... ויענך וירעבך ויאכלך את המן אשר לא ידעת ולא ידעו אבותיך למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם ... כי יי אלהיך מביאך אל ארץ טובה ... ארץ אשר לא במספנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ... ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך ... השמר לך פן תשכח את יי אלהיך ... פן תאכל ושבעת ... וכל אשר לך ירבה: ורם לבבך ושכחת את יי אלהיך ... המאכלך מן במדבר אשר לא ידעו אבותיך למען ענתך ... ואמרת בלבבך כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה: וזכרת את יי אלהיך כי הוא הניח לך כח לעשות חיל וגוי [דברים ח ב-יח]

21) 'ויקרא שם בשם יי אל עולם' [בראשית כא לג]... מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקדוש ברוך הוא בפה כל עובר ושב. כיצד? לאחר שאכלו ושתו, עמדו לברכו. אמר להם: 'וכי משלי אכלתם? משל אלהי עולם אכלתם! הודו ושבחו וברכו למי שאמר והיה העולם' (סוטה דף י ע"א)

22) ויאמר יי אל אברהם לך לך ... אל הארץ אשר ארצך ... ויגלך אברהם ... ויגלך אתו לוט ... ויהי רעב בארץ ויגד אברהם מצרימה ... ויהי כבוא אברהם מצרימה ויראו המצרים את האשה כי יפה הוא מאד: ויראו אתה שרי פרעה ויהללו אתה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה ... ויעל אברהם ממצרים ... ויהי ריב ... ויאמר אברהם ... הפךד נא מעלי ... וישא לוט את עיניו וירא את כל כפר הירדן כי כלה משקה לפני שחת יי את סדם ואת עמרה כגן יי בארץ מצרים באכה צער ... ויסע לוט מקדם ויפךדו איש מעל אחיו ... ואנשי סדם רעים וחטאים ... ויי אמר אל אברהם אחרי הפךד לוט מעמו שא נא עיניך וראה ... צפנה ונגבה וקדמה וימה: כי את כל הארץ אשר אתה ראה לך אתנגה ולזרעך עד עולם: [בראשית יב, יג א-טו]

23) כל הפסוק הזה לשם עבירה נאמר. 'וישא לוט' – 'ותשא אשת אדניו את עיניה' [בראשית לט ז]; 'את עיניו' – 'ויאמר שמשון... אותה קח לי כי היא ישרה בעיני' [שופטים יד ג]; 'וירא' – 'וירא אותה שכם בן חמור' [בראשית לד ב]; 'את כל ככר הירדן' – 'כי בעד אשה זונה עד ככר לחם' [משלי ו כו]; 'כי כולה משקה' – 'אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושקויי' [הושע ב ז] (הוריות דף י ע"ב)

24) אמר רב יהודה בריה דרבי חייא: 'מפני מה אמרו מים אחרונים חובה? שמלח סדומית יש שמסמא את העינים'. (חולין דף קה ע"ב)

25) תכף לנטילת ידיים ברכה... ואם נטל ידיו וברך מיד יהא מובטח שלא יהא שטן מקרטג בסעודתו (דברים רבה ב י)

26) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל/ וְהָיָה אִם שָׁמַע תִּשְׁמָעוּ

וְאֶהְיֶה אִתְּךָ יי אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדְךָ/ לְאַהֲבָה אֶת יי אֱלֹהֶיכֶם וּלְעֲבֹדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם/ אֶל מְצֻוֹתַי אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּה אֶתְכֶם הַיּוֹם

עַל לְבָבְךָ/ וְשָׁמַעְתָּ אֶת דְּבָרֵי אֱלֹהִים עַל לְבַבְכֶם

וְשָׁנַנְתָּ לְבָנִיךָ וְדִבַּרְתָּ בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלֶכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ/ וְלִמְדַתְּם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם לְדָבָר בָּם בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלֶכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ

וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל יָדְךָ וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיכֶם/ וְקִשְׁרַתְּם אֹתָם לְאוֹת עַל יָדְכֶם וְהָיוּ לְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיכֶם

וּכְתַבְתָּם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ/ וּכְתַבְתָּם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ (דברים ו ד-ט, שם יא יג-כא)

27) קִדָּשׁ לִי כָל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בְּבִנִי יִשְׂרָאֵל בְּאֶדָם וּבְבִהֶמָּה לִי הוּא/ וְהֶעֱבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לִי וְכָל פֶּטֶר שֹׁגֵר בְּהֶמָּה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזֹּכְרִים לִי: וְכָל פֶּטֶר חֲמֹר תִּפְדֶּה בְּשֶׁה וְאִם לֹא תִפְדֶּה וְעִרְפָּתוֹ וְכָל בְּכוֹר אֶדָם בְּבִנִיךָ תִּפְדֶּה

הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיא יי אֶתְכֶם מִצֵּי/ בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יי מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים

וְהָיָה כִּי יָבִיֵאֶךָ יי אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וְהַחֲתִי וְהָאֱמֹרִי וְהַחֲוִי וְהַיְבוֹסִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לֵאמֹר לְךָ/ וְהָיָה כִּי יָבִיֵאֶךָ יי אֶל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי כְּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְךָ וְלְאַבְרָהָם וּנְתַנָּה לְךָ

וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר/ וְהָיָה כִּי יִשְׁאַלְךָ בְּנֶךָ מָחָר לֵאמֹר מַה זֶּאת וְאָמַרְתָּ אֵלָיו

וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ/ וְהָיָה לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְטוֹטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ

כִּי בְּיַד חֲזָקָה הוֹצֵאתָ יי מִמִּצְרַיִם/ כִּי בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יי מִמִּצְרַיִם (שמות יג א-טז)

28) וְלֹא יֵאָכֵל חֶמֶץ ... בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב ... וְעַבַּדְתָּ אֶת הָעֲבָדָה הַזֹּאת ... שְׁבַעַת יָמִים תֹּאכַל מִצַּת ... מִצּוֹת יֵאָכֵל אֶת שְׁבַעַת הַיָּמִים וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חֶמֶץ וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שְׂאֵר בְּכָל גִּבְלֶךָ: (שם)

29) שבעת. זאת היא העבודה (אבן עזרא שמות יג ו)